

Mark van Dijk, *Het tractaat „Tegen de Utrechtse Domtoren“*. Geert Groote als rigorist. Utrecht, Stichting Matrijs, 1982. 97 p., ISBN 90 70482 04 5; prijs f 19,-.

In het Domjaar 1982 is ons een bescheiden maar achteraf welkome bijdrage van de jonge uitgeverij Stichting Matrijs ontgaan. Het is de doctoraalscriptie bij het Kunsthistorisch Instituut te Utrecht gepresenteerd door Mark van Dijk, getiteld: *Het tractaat „Tegen de Utrechtse Domtoren“*. Geert Groote als rigorist. Toen het geschrift van Groote was teruggevonden en door R. R. Post in 1967 uitgegeven, heeft het lange tijd min of meer in de lucht gehangen. Nu is daar, ook dank zij A. H. J. Wilschut (vgl. *Mb.O.Utr.* juni 1982, 135-140), verandering in gekomen. De datering van het geschrift, door Post op „ongeveer 1374“ gesteld, wordt hier met een deugdelijke argumentatie nader gepreciseerd op 1372. Een bespreking van de inhoud en de argumentatie van Groote's verhandeling gaat vooraf aan een overzicht van de traditie waarin het staat. Van D. noemt dit de „rigoristische“ traditie, een term waar ik in dit verband reserves bij heb, omdat ze ook voor andere, vroegere en latere, stromingen in de theologie wordt gebruikt. Los daarvan is het de vraag of in dit verband Groote's standpunt wel als rigoristisch omschreven kan wor-

den. Post stelt dit wél vast voor een ander punt in Groote's spiritualiteit, namelijk dat van de kuisheid. Of het hier ook geldt, vraag ik mij af. Streng, zeker, maar rigoristisch? Mij dunkt dat het vertoog van Groote daarvoor te stevig met argumenten wordt onderbouwd.

Van Dijk besteedt, net als Wilschut, terecht nogal wat aandacht aan Bernardus van Clairveaux die hij in een Duitse vertaling citeert (!), maar hij gaat nauwelijks in op de patristische achtergronden, hoewel hij Ambrosius en Hiëronymus wel noemt. Tenslotte geeft hij Groote zijn plaats binnen deze *rigoristische* traditie. Hij noemt hem „de enige middeleeuwse auteur die aandacht schenkt aan rigoristische denkbeelden“. Maakt hij hem zo niet los uit heel de beweging van de Devotio Moderna? Waarom besteedt hij geen woord aan het boek *over de Nalvolging van Christus?* De termen „curiositas“ en „curiosus“ waaraan hij zoveel aandacht besteedt komen daarin vele malen voor, b.v. boek I, cap. 3 en 5, boek III, cap. 24, 43, 44 en 58 en boek IV, cap. 18. Zo zijn er wel bedenkingen bij deze publicatie te maken, waarmee niet is gezegd dat er geen nuttige informatie bijeen is gebracht. Wie het met vrucht wil bestuderen, moet wel latijn kunnen lezen.

v. S.

RIETVELD ALS MEUBELMAKER

Wonen met experimenten (1900-1924)

16 juli t/m 11 september 1983

De meubelen van de in Utrecht geboren en getogen Gerrit Rietveld (1888-1964) worden doorgaans meer als kunstwerken gezien en gepresenteerd dan als objecten met een gebruiksfunctie. Rietveld zelf stond niet afwijzend tegenover deze benadering. Voor hem was het ontwerpen van een meubelstuk een experimenteren met vorm, constructie en kleur.

In de tentoonstelling „Rietveld als meubelmaker“ krijgen zowel de gebruiksfunctie als het vormexperiment bijzondere aandacht. Hoe de eerste gebruikers met Rietveld-meubelen woonden wordt getoond aan de hand van oude foto's en de reconstructie van een interieur. Onbekende en minder bekende meubelen van Rietveld, die geëxposeerd worden, geven de lijn van zijn ontwikkeling aan.

Rietvelds loopbaan als meubelmaker begon op twaalf-jarige leeftijd, toen hij als hulpje ging werken in de meubelwerkplaats van zijn vader. In 1917 opende Rietveld een eigen werkplaats, aan de Adriaan van Ostadelaan in Utrecht. Het was een kleine werkplaats, zoals er op dat moment meer in Utrecht waren, met een beperkte klantenkring gevormd door welgestelde burgers en bevriende kunstenaars.

In 1924, na de bouw van het Rietveld-Schröderhuis, werd Rietveld meer architect en meubelontwerper dan meubelmaker. De werkplaats waar de basis van zijn werk was gelegd deed hij over aan zijn „meesterknecht“ Van der Groenekan. Deze komt overigens op de tentoonstelling „aan het woord“ middels een videoprogramma.

Het idee voor de tentoonstelling „Rietveld als meubelmaker“ ontstond bij de Vakgroep Kunstgeschiedenis van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Studenten vakdidactiek van deze vakgroep zorgden voor uitwerking en uitvoering van het plan. Bij de tentoonstelling verschijnt een boekje over Rietvelds ontwikkeling tot 1924, geschreven door de kunsthistorica Marijke Küper.

Openingstijden Centraal Museum:

dinsdag t/m zaterdag

10.00-17.00 uur

zon- en feestdagen

14.00-17.00 uur

maandag gesloten

H. S.